

8. Резнікова Н.В. Діалектика національного та глобального в умовах міжкраїнної взаємозалежності. *Економіка та держава*. 2012. № 9. С. 8–11.

9. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Нова норма світової економіки як середовище становлення неопротекціонізму. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 4. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ес_n/article/view/3144.

10. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішньої суперечності лібералізму. *Ефективна економіка*. 2016. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781>.

Резнікова Н.В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ ЯК ТРИГЕР СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Перехід до сталого розвитку потребує фінансових джерел для інвестицій, які забезпечують екологічні вигоди в процесі пошуку дієвих інструментів вирішення проблеми системної екологічної кризи [1–4]. Це стало приводом для того, аби ідея «зелених фінансів» отримала широке поширення на мега рівні міжнародної економічної політики з подальшою її імплементацією на рівні національного регулювання [5–7]. Вона була закріплена на рівні міжнародної та національної політик у 2015 році підписанням Паризької угоди на Рамковій конвенції ООН щодо зміни клімату (РКЗК ООН). Угода була підписана 195 сторонами (країнами та організаціями) 12 грудня 2015 року та набула чинності 4 листопада 2016 року. Відповідно до статті 2 Угоди, метою цієї ініціативи є глобальне реагування на загрозу кліматичних змін, сприяючи утримуванию температури в ХХІ столітті на 2 градуси Цельсія нижче ніж у доіндустріальний

період, і докладати зусиль заради зменшення температури до показника 1,5 градусів за Цельсієм. Забезпечення здатності країн керувати наслідками зміни клімату, а також здатності спрямовувати свої фінансові потоки на програми, що сприяють зменшенню викидів парникових газів й стійкого до клімату розвитку є ще однією метою Паризької угоди. Досягнення цих цілей неможливо без відповідної допомоги з боку фінансових установ, як приватних, так і державних.

Ще одна ініціатива із зеленого фінансування – створення Групи вивчення зелених фінансів G20 (GFSG). Ідея запустити GFSG була запропонована в період Китайського головування в G20 і була прийнята 15 грудня 2015 року в м. Сані, в Китаю. Метою GFSG є визначення інституційних та ринкових бар'єрів для зелених фінансів і, виходячи з досвіду країни, розробка варіантів активізації здатності фінансової системи до мобілізації приватного капіталу для зелених інвестицій.

Захист довкілля та сталий розвиток також відповідають цілям політики ЄС. Відповідно до статті 11 Договору про функціонування Європейського Союзу, вимоги щодо захисту навколишнього середовища повинні бути інтегровані у визначення та реалізацію політики та діяльності Союзу, зокрема з метою сприяння сталому розвитку. Протягом багатьох років ЄС здійснював багато ініціатив, присвячених захисту навколишнього середовища та сталому розвитку. Однією з найновіших дій є створення Експертної групи високого рівня з питань сталого фінансування (HLEG) у грудні 2016 року. Обов'язком групи HLEG є надання рекомендацій Європейській Комісії щодо кращої інтеграції ідеї сталості у рамки фінансової політики ЄС, захисту стабільності фінансової системи від ризиків, пов'язаних з довкіллям та її стабільності, а також мобілізації капіталу для фінансування стійких інвестицій та зростання. Більше того, Європейський Союз розробив ідею зелених облігацій, включивши необхідність підтримувати стандарти зелених облігацій ЄС у Плані дій Союзу ринків капіталу (КМУ) 2015 р.

Описані вище ініціативи символізують собою спроби впровадження ідеї зеленого фінансування в економічну та політичну практику. Однак загального визначення зелених

фінансів поки що немає. Аналіз визначень, наданих урядами, міжнародними організаціями та фінансовими установами, які беруть участь у ідеї зелених фінансів, показує, що основні мотивації цих суб'єктів визначають відмінності в їх підході до ідеї зеленого фінансування. Фінансові установи, як фондові біржі, так і розробники відповідних біржових індексів [8], встановили власні зелені критерії для показників стійкості, щоб виділити емітентів, які демонструють сильну екологічну причетність, та оцінити їх фінансові результати. Банківські асоціації, як Інститут міжнародних фінансів, опублікували вказівки щодо зеленого кредитування та облігацій для підтримки залучення банківського сектору до сталого фінансування. Уряди та регуляторні органи ЄС встановили добровільні чи обов'язкові правила, спрямовані на покращення розуміння зелених фінансів, поліпшення якості даних та збільшення інвестицій в зелене фінансування.

Дослідницька група «Зелені фінанси G20» визначає «зелені фінанси» як фінансові інвестиції, які забезпечують екологічні переваги в більш широкому контексті сталого розвитку. Ці екологічні переваги можуть асоціюватись, серед іншого, з таким: зі скороченням забруднення повітря, води та земель; із підвищенням енергоефективності; із пом'якшенням та адаптацією до зміни клімату. Зелене фінансування передбачає зусилля державних та приватних організацій та установ, спрямовані на збільшення екологічно чистих інвестицій та зменшення шкоди для навколишнього середовища.

Однією з найбільш залучених країн до просування ідеї зеленого фінансування є Китай. Крім ініціатив на міжнародній арені, Китай також розробив концепцію зеленого фінансування на національному рівні. У серпні 2016 року він видав «Керівні принципи створення зеленої фінансової системи». Цей документ був наданий для сприяння сталому розвитку економіки Китаю, налагодженню зеленої фінансової системи, вдосконаленню функції ринку капіталу у розподілі ресурсів на зелені проекти, а також підтримці та сприянню розвитку зеленої економіки. У цьому документі, «зелені фінанси» визначаються як фінансові послуги, що надаються для економічної діяльності в сфері

покращення навколишнього середовища, пом'якшення змін клімату та більш ефективного використання ресурсів. Ці економічні заходи включають фінансування, функціонування та управління ризиками для проектів у таких сферах як охорона навколишнього середовища, економія енергії, чиста енергія, зелений транспорт та зелені будівлі.

Загалом, зелене фінансування стосується широкого кола фінансових установ та активів і включає державне та приватне фінансування. Враховуючи обсяг інвестиційних витрат, необхідних для здійснення екологічних проектів, співпраця між органами державної влади та приватними структурами є надзвичайно важливою. Учасники ринку капіталу (як банки та інвестори) могли б підняти рівень "озеленення" своїх операцій, включивши конкретні фінансові продукти, такі як марковані зелені позики / облігації та зелені інфраструктурні фонди, тим самим докладаючи зусиль у сприяння міжнародній конкурентоспроможності [9]. Уряди можуть залучати ресурси державних фінансів для реалізації екологічних проектів шляхом прямих зелених інвестицій або шляхом підтримки приватних зелених фінансів.

Література:

1. Іващенко О.А. Системна екологічна криза як предмет міждисциплінарних досліджень. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2018. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ecn/article/view/3462>.
2. Reznikova N., Ivashchenko O., Rubtsova M. Global problems as a subject of interdisciplinary studies in the focus of international economic security and sustainable development. *Ekonomika ta derzhava*. 2020. Vol. 7. P. 24–31.
3. Reznikova N. Transnationalization as an aggravator of the nature use problem: challenges on the way to sustainable development. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 7. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ecn/issue/view/16336>.
4. Reznikova N., Zvarych R., Zvarych I., Shnyrkov O. (2019). Global circular e-chain in overcoming the global waste. *Procedia Environmental Science, Engineering and Management*. Vol. 6 (4). P. 641–647. URL: <http://procediaesem.eu/pdf/issues/2019/no4/72Reznikova19.pdf>.
5. Іващенко О.А. Політекономія сталого розвитку: інституційні важелі забезпечення трансформаційного управління. *Стратегія*

розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : «Інформаційно-аналітичне агентство», 2020. С. 235–238.

6. Іващенко О.А. До питання про співвідношення понять "зелене зростання", "сталий розвиток", і "зелена економіка": від колізії до консенсусу. *Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 17 березня 2021 року / Упоряд. О.А. Іващенко. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2021. С. 132–136.*

7. Резнікова Н.В. Консолідаційний потенціал «зеленої економіки» як запорука реалізації Цілей сталого розвитку. *Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: міжнародний та національний вимір: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 4 грудня 2020 р.). Київ : Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, 2020. С. 82–86.*

8. Melnyk T., Reznikova N., Ivashchenko O. Problems of statistical study of “green economics” and green growth potentials in the sustainable development context. *Baltic Journal of Economic Studies*.2020. Vol. 6 (3). P. 87–98.

9. Іващенко О.А. Екологічні важелі конкурентоспроможності: від теорії до міжнародної практики. *Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: міжнародний та національний вимір: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 грудня 2020 р.). Київ : Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, 2020. С. 67–71.*